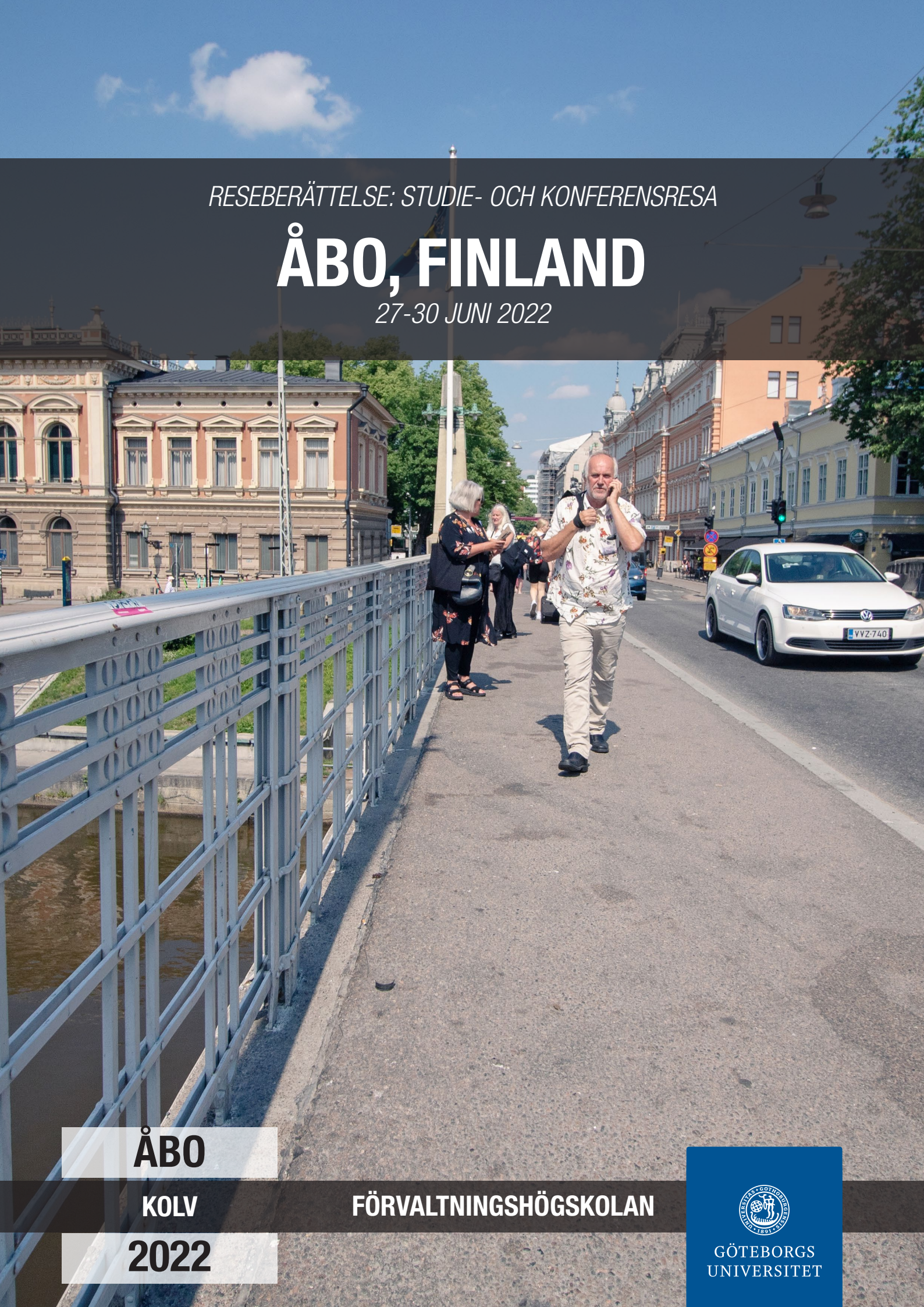

RESEBERÄTTELSE: STUDIE- OCH KONFERENSRESA

ÅBO, FINLAND

27-30 JUNI 2022

ÅBO

KOLV

2022

FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

GÖTEBORGS UNIVERSITET

VAD ÄR KOLV?

Förvaltningshögskolan har sedan 1995 ett samarbetsavtal med Västra Götalandsregionen och kommuner i Göteborgsregionen. Samarbetet kallas Kolv (”Kommuner Och Landsting i Västsverige).

Kolv bidrar till utveckling av forskning och utbildning vid institutionen och har varit av stor betydelse för Förvaltningshögskolans expansion och kvalitetsutveckling. En viktig del av samarbetet är finansiering av professurer och doktorander. Samarbetskommunerna bidrar också med goda råd om vilka forsknings- och utbildningsområden som satsningar ska ske inom.

Ungefär vartannat år genomförs en studie- och konferensresa inom Europa. Målet med resorna är att tillsammans lära av forskare och organisationer i andra länder hur kommunernas och regionernas utmaningar strategiskt kan hanteras. På så vis stärker och utvecklar vi också relationen mellan företrädare för kommuner, regionen och akademin i Västsverige.

2022 års resa gjordes till Åbo i Finland, den 27-30 juni. Den här reseberättelsen visar ett urval av de studiebesök, föreläsningar och annat som genomfördes under resan.

INNEHÅLL

VAD ÄR KOLV? S.2

INNEHÅLLSFÖRTECKNING S.3

GRUNDFAKTA FINLAND S.4

DAG 1: RESDAG S.6

GRUNDFAKTA ÅBO S.10

DAG 2: ÅBO S.12

DAG 3: KIMITOÖN S.17

DAG 4: HEMFÄRD S.22

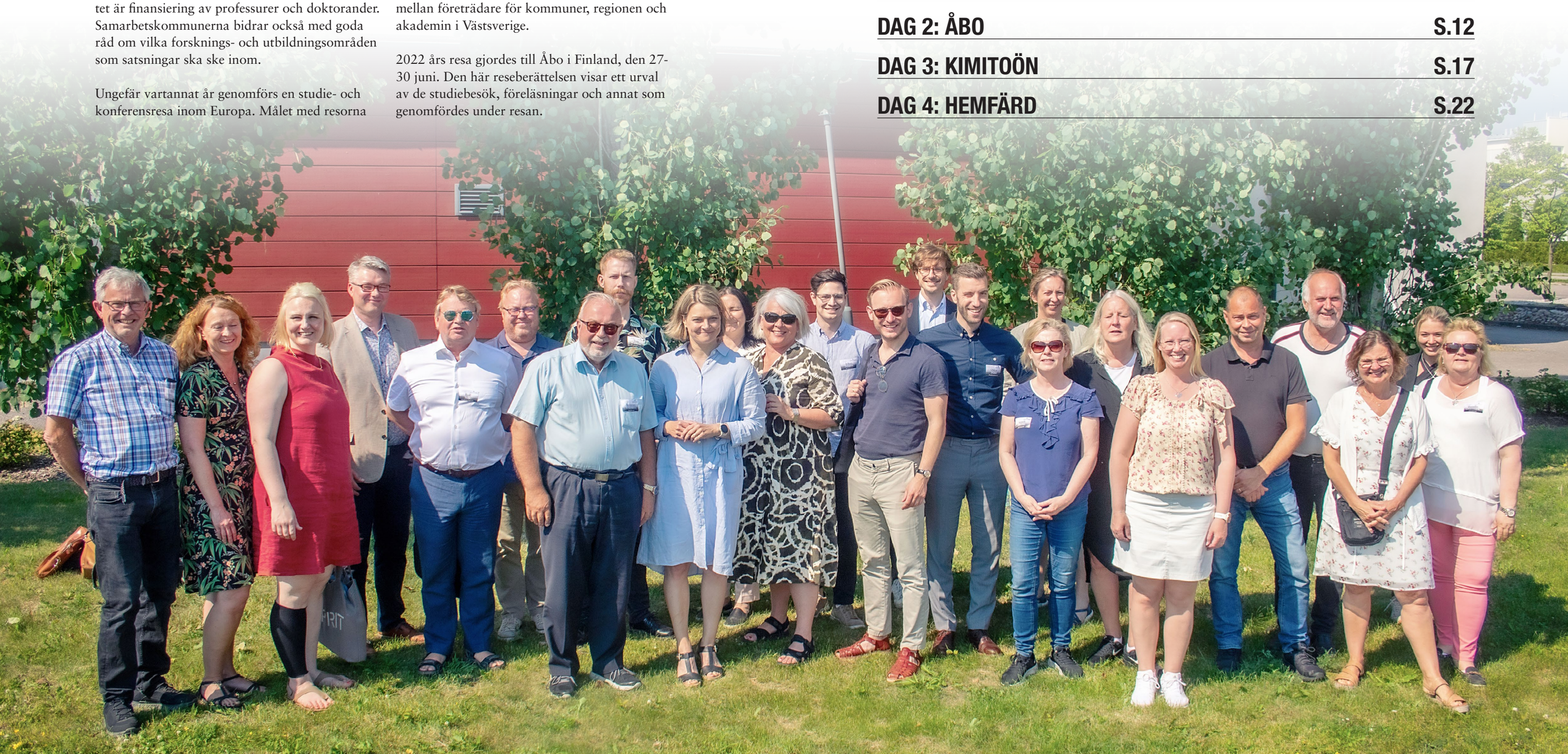

GRUNDFAKTA FINLAND

Officiellt namn	Republiken Finland (Suomen tasavalta)
Huvudstad	Helsingfors, befolkning 656 920 (2020)
Språk	Finska och Svenska
Kommunstruktur	309 kommuner, 21 välfärdsområden
Yta	338 449 km²
Folkmängd	5 530 719 (2020)
Statsskick	Parlamentarisk republik
Statschef	Sauli Niinistö
Regeringschef	Sanna Marin
Parlament	Riksdagen, enkammarriksdag 200 mandat
Nationaldag	6 december. Firas till minne av landets självständighet från Ryssland 1917.
Nationalfågel	Sångsvan (Cygnus cygnus)
Nationalrätt	Rågbröd

Riksdagens sammansättning 2019

Riksdagsgrupp:	*Ledamöter*
Socialdemokratiska gruppen	40
Sannfinländarnas grupp	39
Samlingspartiets grupp	38
Centerns grupp	31
Gröna gruppen	20
Vänsterförbundets grupp	16
Svenska gruppen	10
Kristdemokratiska gruppen	5
Liike Nyt-rörelsens grupp	1

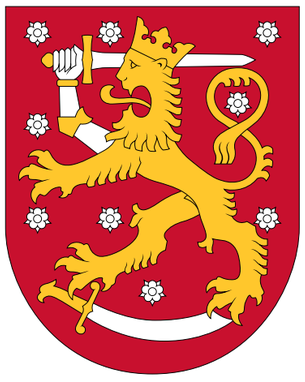

Grundläggande struktur

Finland är en enhetsstat och republik. Landets politiska system kan betecknas som semipresidentiellt, med en folkvald president som fungerar som landets statschef och en regering som vilar på riksdagens mandat i enlighet med parlamentarismens grunder. Finlands president väljs genom direkta val på en period av sex år. Nuvarande president är Sauli Niinistö, Samlingspartiet. Han valdes till sin andra presidentperiod 2018. När en person kandiderar till president sker det under ett partis beteckning, men enligt praxis avsäger sig presidenten sitt partimedlemskap när han eller hon tillträder ämbetet.

Den finska regeringen leds av landets statsminister. Nuvarande statsminister är Sanna Marin, Socialdemokraterna. Regeringen är en koalition mellan Socialdemokraterna, Centern, Gröna förbundet, Vänsterförbundet och Svenska Folkpartiet.
Finlands riksdag består av 200 ledamöter som utses i direkta val vart fjärde år. Vid det senaste valet till riksdagen år 2019 blev Socialdemokraterna största parti, följt av Samlingspartiet och Sannfinländarna.

Finlands regionala och lokala politiska nivåer

Kommuner
Under de senaste decennierna har det genomförts stora reformer i Finlands kommuner. Kommunerna tillhandahåller basservice för invånarna, så som skola och infrastruktur. I början av 2000-talet hade Finland strax över 400 kommuner, men genom kommunsammanslagningar har antalet kommuner minskat och idag finns det 309 kommuner i landet.
Precis som i Sverige styrs kommunerna av kommunfullmäktige som utses genom allmänna och proportionella val. I Finland tillämpas skilda valdagar då valen till riksdag och kommun hålls vid olika år.

Tvåspråkighet i Finlands kommuner
Finland har två nationalspråk, finska och svenska. En kommun kan antingen vara enspråkig eller tvåspråkig. För att en kommun skall bli tvåspråkig behöver minst åtta procent av invånarna, eller sammanlagt 3 000 invånare, ha minoritetsspråket som sitt modersmål. En persons modersmål registreras i samband med att ett barns namn meddelats till befolkningsregistret. Det finns 33 tvåspråkiga kommuner i Finland, varav 18 av dessa har svenska som majoritetsspråk.

KOMMUNERNAS SPRÅKLIGA STATUS	
Tvåspråkiga kommuner med finska som majoritetsspråk	15
Tvåspråkiga kommuner med svenska som majoritetsspråk	18
Finskspråkiga kommuner	260
Svenskspråkiga kommuner	16

Samkommuner
Alla Finlands kommuner ingår i samkommuner där flera kommuner samverkar inom ett visst uppgiftsområde. Samkommunerna infördes i under 1990-talet och ersatte de tidigare kommunförbunden. Varje samkommun styrs av en fullmäktigeförsamling som utses av de ingående medlemskommunerna.

Landskapsförbund
Enligt lag måste alla kommuner i Finland ingå i det slag av samkommuner som kallas för Landskapsförbund. Finland har 19 landskapsförbund, 18 på fastlandet samt Åland. Förbundens huvuduppgifter är regionutveckling och landskapsplanläggning. Därutöver utför förbunden frivilliga uppgifter, till exempel främjande av näringsliv, turism och kultur.

Välfärdsområden
I juni 2021 beslutade Finlands riksdag att inrätta 21 välfärdsområden. Ansvarsområden som tidigare låg hos kommunerna överfördes då till välfärdsområdena, som också övertog uppgifterna från samkommunerna för sjukvårdsdistrikten och specialomsorgsdistrikten. Välfärdsområdena ansvarar bland annat för organiseringen av hälso- och sjukvård, tandvård, funktionshinderservice, äldreboenden och socialvård samt räddningsverksamhet.
Det högsta beslutande organet inom välfärdsområdet är fullmäktige som väljs genom direkta val. Det första välfärdsområdesvalet genomfördes i januari 2022.

DAG 1: RESDAG

Vid avgången från Göteborgs central var tåget försenat. Lyckligtvis skulle det visa sig att detta var det enda som strulade under hela resan, och resterande dagar gick allt som planerat.

Finlandsresan sträckte sig från måndag till torsdag, och den första etappen från Göteborg gick med tåg mot Stockholm. Därefter följde båt över Östersjön med ankomst i Åbo dagen därpå.

Strax efter lunchtid på måndagen var det samling vid perrongerna på Göteborgs centralstation. Tåget mot Stockholm var kraftigt försenat, vilket lyckligtvis inte gav några större bekymmer då det tagits höjd för förseningar i reseplaneringen.

Efter tågfärden togs en buss till hamnen för att checka in på färjan som skulle ta sällskapet över till Åbo. På färjan hade ett konferensrum bokats, varför resan kunde kombineras med ett rådsmöte på kvällen vid avgång. Efter att mötet var slut vid halv nio åt alla en gemensam middag på färjan.

FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Program Åbo 27-30/6

Måndag 27 juni

13:15 Samling vid tågperrongerna Centralstationen
13:24-16:30 tåg från Göteborg till Stockholm, Utresa M/S Viking Glory
18:30 Incheckning på färjan
19:30-20:30 Konferensrum Algots
20:00 Avresa Stockholm
20:30 Middag, the Buffet

Tisdag 28/6

Frukost från **05:30**
07:35 Ankomst Åbo
07:35 Buss till hotellet
8:30 Samling konferensrum för uppstart av dagen
9:00-9:30 Viktigt att veta om likheter och skillnader mellan svensk och finländsk förvaltning (LiH)
9:45 Buss till Åbo stad
10:00 Åbo stad, Auragatan 2.
Värd: Mika Akkanen, chef för internationella ärenden/ protokollchef.
Översikt över Åbo stad, fakta om Åbo, Åbos strategi 2030 – strategiska mål och mätare, Social- och hälsovårdsreformen i Finland samt dess verkningar i Åbonejden.
12:00-13:00 Buffetlunch, Åbo stad
13:10 Buss till Life on a leaf
13:30 Stadsforskning, Life on a Leaf, Beckholmsvägen 4, Rundtur med Jan-Erik Andersson (konstnären själv) (60 min), Jonas Schauman, Åbo samtalar/trafikplan (30 min), Mikko Leino, deliberation i invandringsfrågor (30 min), fika, Nina Tynkkynen, Matching Forerunners Cities, HOUSUS (30 min), Sampo Ruoppila, stadsforskningsprogrammet
17:30 Buss till hotellet, Middag på egen hand.

Onsdag 29/6

8:00 Buss till Kimitoön
9:00-11:15 Kimitoöns kommun, Villa Lande, Engelsbyvägen 9.
Värd: Erika Strandberg, kommundirektör.
Kaffe, Utvecklingsavdelningen och projektverksamheten.
11:15 Buss (40 min)
12:00-14:00 Kasnäs.
Värd: VD Wilhelm Liljeqvist, också kommunstyrelsens ordförande.
Lunch på Kasnäs Paviljong.
14:00 Buss (30 min)
15:00 Dalsbruk, Promenad i centrum under guidning av Tomy Wass (tidigare kommunsekreterare i Dragsfjärds kommun, numera medlem i kommunstyrelsen) om ett litet bruksamhälles historia och överlevnad i urbaniseringens tidevarv. Sommartorg.
17:00 Återfärd mot Åbo
19:20 Buss
19:30 Gemensam avslutningsmiddag på Restaurant Kakolänruusu
https://kakolanruusu.fi/en/
21:30 Buss till hotellet

Torsdag 30/6

11:30-14:00 Buss till flygplatsen
Lunchpaket från hotellet
16:00 Flyg Helsingfors-Göteborg

28/6-30/6 Hotell Radisson Blu Marina Palace, Linnankatu 32, 20100 Turku, Finland
Hotellets frukost serveras från klockan **06:30**.

Förslag på middagsställen (egen middag tisdag kväll):
NOOA: *https://www.ravintolanooa.fi/en/food/* eller någon av restaurangerna vid Slottsgatan 3/Västra strandgatan:
Smör, Tintå, E.Ekblom, Tinkkala, *Panini* eller Varma Panini, Tåget eller Hugge, Mami, Gustavo.
En del av dem nås via *https://voiviejet.fi/in-english/*, andra genom att googla namnet + Turku. De har alla engelskspråkiga sidor.
Restaurangerna Nooa, Tintå, Kakolan ruusu, Smör, Mami och Kaskis finns med på listan över Finlands 50 bästa.

Den första etappen på resan –från Göteborg till Stockholm – gjordes med tåg. Redan här började intressanta diskussioner deltagarna emellan.

Incheckning till färjan i Stockholm.

I väntan på bussen utanför Stockholms centralstation.

Resan över Östersjön gjordes med båt.

På färjan mellan Stockholm och Åbo hade Kolvrådet möte.

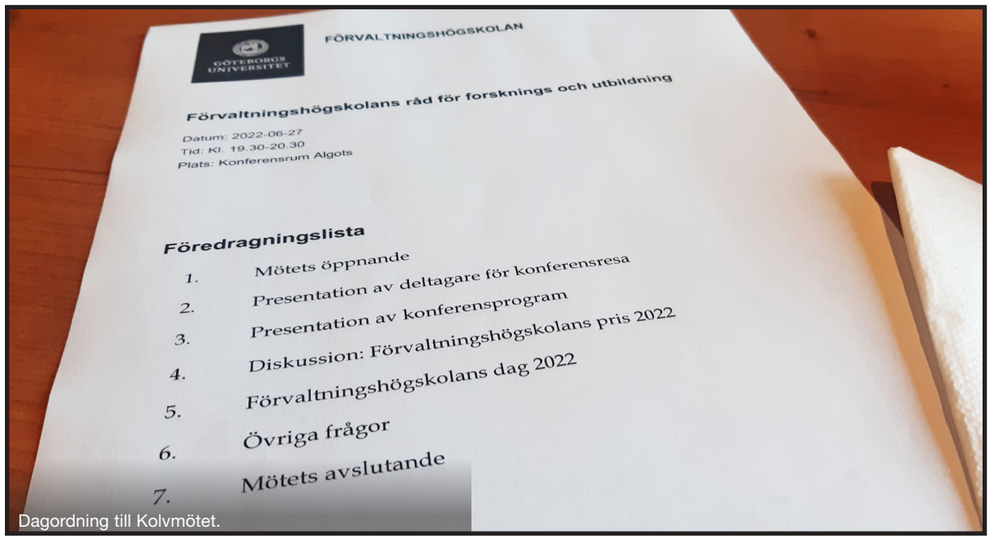

GÖTEBORGS UNIVERSITET

FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

Förvaltningshögskolans råd för forsknings och utbildning

Datum: 2022-06-27
Tid: Kl. 19.30-20.30
Plats: Konferensrum Algots

Föredragningslista

1. Mötets öppnande
2. Presentation av deltagare för konferensresa
3. Presentation av konferensprogram
4. Diskussion: Förvaltningshögskolans pris 2022
5. Förvaltningshögskolans dag 2022
6. Övriga frågor
7. Mötets avslutande

Dagordning till Kolvmötet.

Återsamling på morgonen för bussresa till hotellet i Åbo.

ÅBO (TURKU)

Åbo ligger i landskapet Egentliga Finland och är Finlands äldsta stad och grundades redan år 1229. Staden har historiskt varit viktig för kontakten västerut, inte minst tack vara hamnen och sjöfarten. Åbo har drygt 190 000 invånare och är Finlands sjätte största stad. Åbo är officiellt tvåspråkig. 5,5 procent av invånarna har svenska som modersmål.

Politik i Åbo
Stadsfullmäktige i Åbo har sammanlagt 67 ledamöter för perioden 2021–2025. Största parti är Samlingspartiet. Stadsstyrelsen i Åbo har 14 ledamöter och utses av stadsfullmäktige för två år i taget. Stadsstyrelsens ordförande är borgmästare Minna Arve från Samlingspartiet.

Parti	Procent	Platser
Samlingspartiet	23,2 %	16
Socialdemokraterna	18,50 %	13
Vänsterförbundet	16,20 %	11
Gröna förbundet	14,40 %	10
Sannfinländarna	13,10 %	9
Svenska Folkpartiet	5,40 %	3
Centern	4,50 %	1
Rörelse.nu	2,20 %	1
Kristdemokraterna	1,40 %	1

Åbo Akademi

Åbo Akademi är ett svenskspråkigt universitet som bedriver forskning och utbildning inom flera tvärvetenskapliga områden - humaniora, pedagogik och teologi, samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknik. Universitetet har över 5000 studerande inom 20 undervisningsprogram. Till dessa kan läggas över 800 forskarstuderande. Utöver Åbo har Åbo akademi också campus i Vasa och Jakobstad.

Stadsforskningsprogrammet
Åbo stadsforskningsprogram är ett tvärvetenskapligt forskningsprogram som bedrivs i samverkan mellan Åbo stad, Åbo universitet och Åbo Akademi. Programmet startade 2009 och dess syfte är att öka stadsforskningen vid universiteten och därigenom möjliggöra ny forskning som stöd för beslutsfattande och stadsutveckling.

Åbo ligger vackert där Aura å har sitt utlopp i Östersjön.

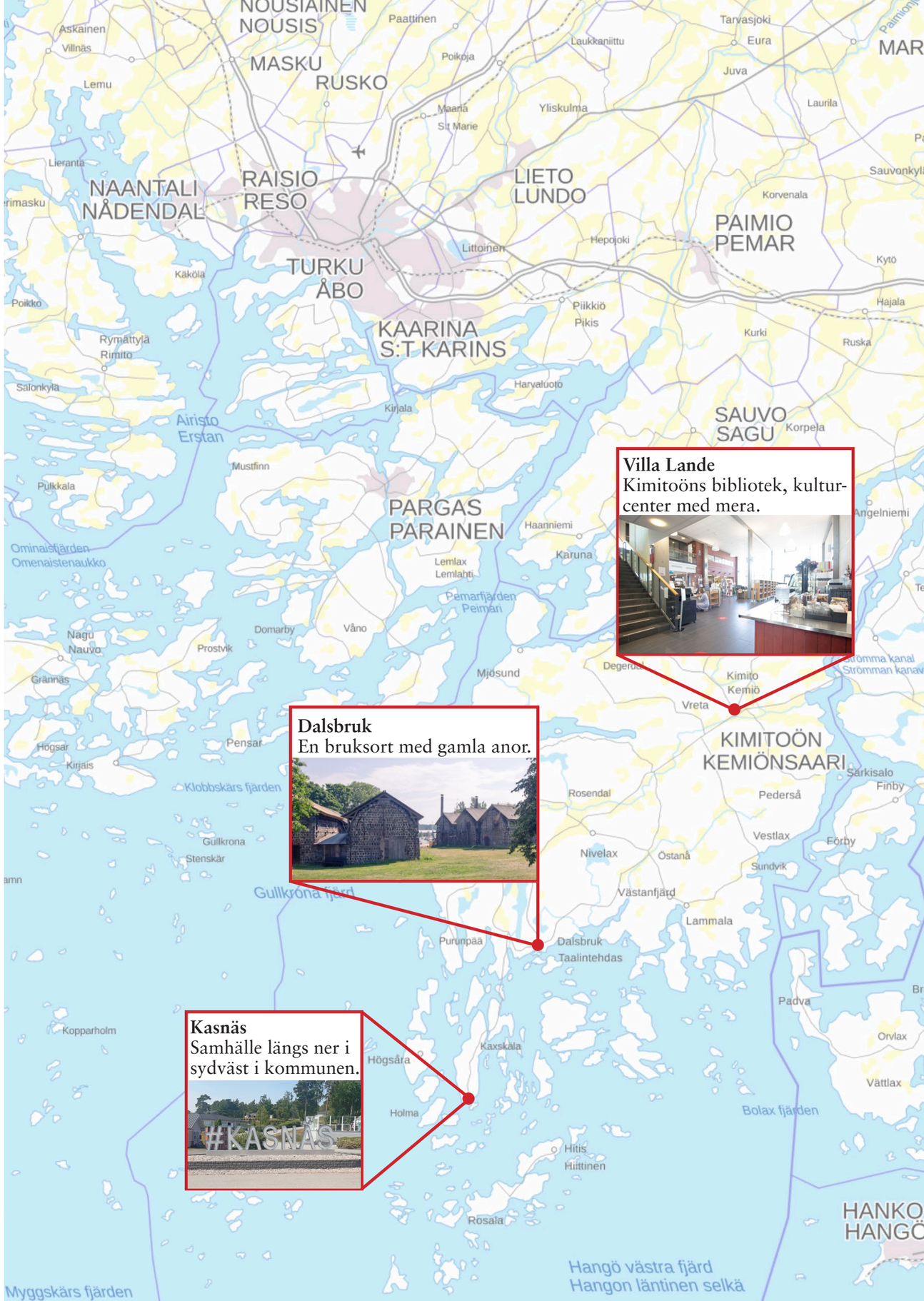

DAG 2: ÅBO

I Åbo hölls först ett föredrag om likheter och skillnader mellan svensk och finländsk förvaltning, vilket följdes av studiebesök på kommunhuset. På eftermiddagen besöktes ”Life on a Leaf”, som är en bostad, ett forskningsprojekt och ett konstverk i ett.

Avfärd med buss från färjeläget till hotellet.

Efter båtfärden gick hyrbussen till hotellet för incheckning. I konferensrummet talade sedan Linnea Henriksson, lektor i offentlig förvaltning vid Åbo Akademi, om likheter och skillnader mellan svensk och finländsk förvaltning.

Linnea var också den som ordnat mycket av programmet på plats, med alltifrån bokning av studiebesök till lunchrestauranger, och hon var behjälplig med sina kunskaper under hela resan.

Incheckning på hotellet vid ankomst till Åbo.

Linnéa Henriksson talar om likheter och skillnader mellan förvaltningen i Sverige och Finland.

Värdar var Mikael Akkanen (till vänster i röda byxor), Åbos borgmästare Minna Arve (mitten) och Björn Grönholm (höger).

Efter den introducerande föreläsningen på hotellet besöktes kommunhuset i Åbo. Mika Akkanen, chef för internationella ärenden i Åbo, borgmästare Minna Arve samt Björn Grönholm, chef för Åbos spetsprojekt, stod som värdar.

Först gavs en översikt över Åbo stad och fakta om Åbo, därefter en dragning om Åbos strategi 2030 följt av en presentation av den stora social- och hälsovårdsreform som gjorts i Finland nyligen, samt hur den påverkat Åbo med omnejd.

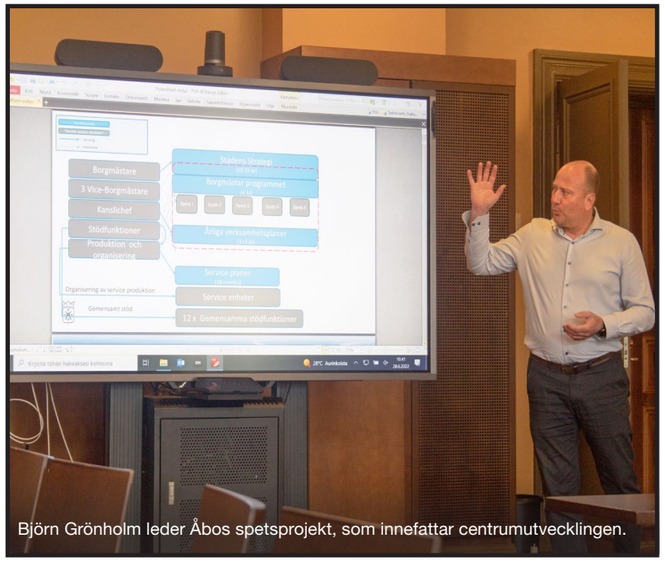
Björn Grönholm leder Åbos spetsprojekt, som innefattar centrumutvecklingen.

Mikael Akkanen är chef över internationella ärenden i Åbo, tillika Åbo stads protokollchef.

Konstnären Jan-Erik Andersson stod för en rundvisning i det märkliga huset.

LIFE ON A LEAF

Eftermiddagen spenderades på ”Life on a Leaf”, som är konstverk, bostad och doktorsavhandling i ett. Från början var det två avhandlingsprojekt, i arkitektur och i konst, men det blev bara godkänt som konstprojekt. Sedan dess har huset också tjänat som bostad åt konstnären Jan-Erik Andersson med familj.

Efter att ha fått en rundtur följde flera presentationer och föreläsningar. Mikko Leino, statsvetare vid Åbo akademi hade ett föredrag om deliberation i invandringsfrågor, där deliberation syftar på samtalets betydelse för demokratin. Samma tema fortsattes av Jonas Schauman, doktorand vid Åbo akademi, som talade om projektet ”Åbo samtalar” i vilket man samlat in medborgarnas åsikter angående trafikplanering.

Nina Tynkkynen, som är professor i miljöstyrning och policy talade om forskning kring Åbos klimatpolicy och projektet Matching Forerunners Cities, och Sampo Ruoppila talade om stadsforskningsprogrammet.

Värmen var påtaglig. Några timmar innan bilden togs visade den här utomhustermometern 36 grader.

I huset fanns böcker om huset självt, bland mycket annat.

Jonas Schauman höll sin presentation över Zoom.

DAG 3: KIMITOÖN

Morgonen och förmiddagen handlade om utvecklingsprojekt och markanvändning, vilket var lite av ett tema för hela dagen.

Dag tre spenderades ute på Kimitoön, som är en ca 560 kvadratkilometer stor ö några mil sydost om Åbo. Där besöktes det halvt övergivna bruksamhället Dalsbruk, men också det expansiva Kasnäs.

Vid Villa Lande bjöds på prisbelönt lokalproducerad fika.

Klockan åtta gick den hyrda bussen mot Kimitoön, som är en stor ö cirka fyra mil sydost om Åbo. Kommundirektör Erika Strandberg tog emot i Villa Lande, som är öns kulturcenter och hyser Kimitoöns bibliotek med mera.

Efter att Erika Strandberg talat om bland annat kommunens markanvändning och hur de bäst försöker utnyttja attraktiva tomter, fortsatte näringslivschef Erik Lund att tala om utvecklingsavdelningen och projektverksamheten. Under tiden bjöds alla deltagare på fika, vilket även inkluderade lokalproducerat bakverk från Kimitoön av en konditor som har vunnit den nationella bakningstävlingen Koko Suomi leipoo (Hela Finland bakar).

Innan bussen gick vidare mot Kasnäs togs det gruppfoto som blivit tradition för alla Kolvresor, bilden syns över uppslaget på sidorna 2-3.

KASNÄS OCH DALSBRUK

På eftermiddagen besöktes Kasnäs och Dalsbruk, två ganska närliggande orter som gått mycket olika öden till mötes.

Wilhelm Liljeqvist är VD för det Kasnäs-baserade företaget AB Salmofarm Oy, som driver en stor laxodling i Kasnäs med tillhörande förädling, lunchrestaurang, fiskmjölsfabrik med mera.

Under senare år har man satsat en hel del på turism, och bland annat byggt ett badhus och uppgraderat gästhamnen. Koncernen, som även innehåller hotell-verksamhet, sysselsätter under säsong upp till 140 personer.

Utöver entreprenör är Wilhelm Liljeqvist också kommunstyrelseordförande, vilket väckte lite frågor bland deltagarna om möjliga intressekonflikter. Det verkade dock inte anses som vidare problematiskt i Finland.

I Finland finns det heller inte samma krav på strandskydd eller bygglov som vi är vana vid i Sverige, utan det är oftast som Wilhelm Liljeqvist uttryckte det ”bara att bygga”.

Wilhelm Liljeqvist (i blå keps), kommunstyrelseordförande och VD för Salmofarm, guidar och visar Kasnäs.

Här är gruppen samlad utanför badhuset, med en av de åtta snäckformade hotellbyggnaderna i bakgrunden.

Förutom laxodling finns det restaurang, hotell, minigolf, bastu, gym, konferenslokaler, spa, butik med mera.

Efter Kasnäs gick bussen till det lilla brukssamhället Dalsbruk. Tommy Wass, som är tidigare kommunsekreterare i Dragsfjärds kommun och nu medlem i kommunstyrelsen, guidade och berättade om Dalsbruks historia.

Redan på 1600-talet uppfördes där en masugn, som var i bruk i hundratals år framöver. På 1920-talet hade bruket omkring tusen anställda, och spelade en enorm roll för lokalbefolkningen. Bruket ersatte till stor del många av de samhällsfunktioner som vanligen ligger på stat eller kommun, och var behjälpligt med alltifrån barnomsorg till begravningar.

Men i likhet med många andra bruksorter började det sedan att gå sämre ekonomiskt, och bruket gick slutligen i konkurs 2012. Därefter har orten haft svårt att hitta sin identitet igen, samtidigt som det hos många också börjar väckas nytt hopp inför framtiden.

På grund av hettan beslutades att ha rundtur med buss med ac istället för rundvandring kring Dalsbruk.

Glasskiosken – Jäätelökioski på finska – hade många kunder i värmen.

Dalsbruk är till stora delar nedlagt och övergivet.

Många lokaler står oanvända och är svåra att hyra ut.

Det blomstrar i en liten del av ett i övrigt tillsynes övergivet bostadshus.

DAG 4: HEMFÄRD

Efter lite egentid i Åbo på morgonen gick bussen till flygplatsen i Helsingfors.

Efter studiebesök på fem olika platser och ett stort antal olika föreläsningar, seminarier och diskussioner var det dags att åka hem igen på torsdagen.

TIDIGARE RESOR:

2019 – Birmingham, England

2017 – Utrecht, Nederländerna

2015 – Rom, Italien

2013 – Potsdam, Tyskland

2011 – Reykavik, Island

2008 – Bergen, Norge

2006 – Odense, Danmark

DELTAGARE KOLVRESAN 2022:

Anders G Högmark – Tjörns kommun
Anneli Rhedin – Göteborgs stad
Bo Petterson – Stenungsunds kommun
Charlotte Johansson – Partille kommun
Gull-Britt Eide – Lerums kommun
Hanna Hellgren – Förvaltningshögskolan
Henrik Sandgren – Förvaltningshögskolan
Johan Nilsson – Tjörns kommun
Kicki Nordberg – Lerums kommun
Kristian Vramsten – Mölndals stad
Linda-Maria Hermansson – Stenungsunds kommun
Maria Utterhall – Förvaltningshögskolan
Max Törnqvist – Västra Götalandsregionen
Mio Saba Sjösten – Mölndals stad
Olof Lundberg – Stenungsunds kommun
Oskar Svärd – Förvaltningshögskolan
Patrik Renberg – Förvaltningshögskolan
Pernilla Övermark – Mölndals stad
Renée Bengtsson – Lerums kommun
Rolf Solli – Förvaltningshögskolan
Stefan Gustafsson – Mölndals stad
Tom Karlsson – Förvaltningshögskolan

Hemresan skedde med direktflyg från Helsingfors till Göteborg.

Förvaltningshögskolan
Sprängkullsgatan 19
411 23
Göteborg
www.gu.se/forvaltningshogskolan

Foton, texter, layout och redigering:
Henrik Sandgren